

ประโยค ป.ธ. ๕
แปล มคธเป็นไทย
สอบ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘

๑. ยถาสส สมฺปทาติ ทานสฺส ปริปัญฺณตา ฯ สยฺมตาติ สีสฺสยฺมเมน
 สยฺมตา ฯ สยํ อัจฉยิตฺวานาติ อตฺตนา ว หตฺถปาเท โชวิตฺวา มุขํ วิกฺขาลेतฺวา ฯ
 สเยหิ ปาณินฺทิตฺติ อตฺตโน หตฺถเอหิ ฯ สกฺเขตีปิ ปาโล ฯ สทฺโธติ รตนตฺตยคฺเณ
 สทฺทหนฺโต ฯ มุตฺเตน เจตฺสาติ โลภมจฺฉริยาทีหิ วิมุตฺเตน จิตฺเตน ฯ อพฺยาปชฺฌํ สุขํ
 โลกนฺติ นิตฺทุกุขํ อุพฺวารสุขโสมนสฺสํ เทวโลกนฺติ จฟฺงคฺสุตฺตวณฺณนา ฯ

ปุพฺเพ ว ทานาติ มุญฺจนเจตนาถ ปุพฺเพ ทานูปกรณสมฺภวณฺโต ปฏฺจาย ฯ
 สุมโนติ สมฺปตฺตินํ นิตานํ อนุคามิกํ นิตานํ นิตฺเตสฺสามีติ โสมนสฺสิตฺโต ภเวยฺย ฯ ทํ
 จิตฺตํ ปสาทเยติ ทนฺโต เทยฺยชมฺมํ ทกฺขิณฺเวยฺยหตฺถเอ ปตฺติฏฺจาเปนฺโต อสารถฺโต ธนฺโต
 สาราทานํ กโรมีติ อตฺตโน จิตฺตํ ปสาทเยยฺย ฯ ทตฺวา อตฺตมโน โหตีติ ทกฺขิณฺเวยฺยานํ
 เทยฺยชมฺมํ ปริจฺจชิตฺวา ปณฺชิตฺตปฺปณฺณตฺตํ นาม มยา อนุจฺจิตํ อโห สาธุ สฺสุจฺจติ
 อตฺตมโน ปมฺพิตฺโต ปิตฺติโสมนสฺสชาโต โหติ ฯ เอสาติ ยา อยํ ปุพฺพเจตนา มุญฺจน-
 เจตนา อปราปรเจตนาติ อิมาสํ กมฺมผลสฺสทฺธานุคฺตานํ โสมนสฺสปริคฺคหิตานํ ติวิธานํ
 เจตนาณํ ปารีปุริ เอสา ฯ สีสฺสยฺมเมนาติ กายิกวาจลิกสํวเรน ฯ หตฺถปาเทติ
 ทกฺขิณฺเวยฺยานํ หตฺถปาเท ฯ มุขํ วิกฺขาลेतฺวาติ เตลฺลเยว มุขํ วิกฺขาลेतฺวา ฯ อตฺตนา ว
 มุโขทกํ ทตฺวาติ อธิปฺปาโยติ ตมฺภูฏีกา ฯ (มงฺคฺลตฺถที่ปนิยา ทฺติโย ภาโค/ข้อ ๑๕ - ๑๖)

๒. อาเนตฺวา หุณฺติพฺพนฺติ อาหุณฺ ฯ อาหุตีติ จ อตฺถโต เอกนฺติ อาห อาหุ-
 ติสงฺขาตฺนฺติ ฯ ทูรโตปิ อาเนตฺวา สีสฺวณฺเตสฺสุ ทาทพฺพสฺเสตํ อธิวณฺ ฯ ปิณฺหาปาทนฺติ
 จ นิตฺสฺสนมตฺตํ ฯ อาเนตฺวา หุณฺติพฺพานณฺหิ จิวราทีนํ จตฺนุณฺปิ ปจฺจยานเมตํ อธิวณฺ
 ปาหุณฺติ ฯ ตํ อรหตีติ ปาหุเนยฺโย ฯ ยุตฺโตติ ตสฺส มหฺปผลภาวกรณฺโต ปฏฺคิคฺคเหตุ

อนฺจจวิโก ๗ ปาหุณภตตตสฺสาติ ทิสาวิตฺสโต อาคทานํ ปิยมนาปานํ ฌาติमितฺตานํ
 อตฺถาย สกฺกาเร ปฏฺยิตฺตตสฺส อาคนฺตฺกภตตสฺส ๗ ตมฺพฺหิ จเปตฺวา เต ตถารูเป
 ปาหุณเก สงฺฆสฺเสว ทาตุํ ยุตฺตํ ๗ สงฺโฆ ว ตํ ปฏฺยิคฺคเหตุํ ยุตฺโต ๗ สงฺฆสฺทิสฺโส ทิ
 ปาหุณโก นตฺถิ ๗ ตถา เหส เอกสฺมี พุทฺธนฺตเร วิตฺติวตฺเต ทิสฺสติ กทาจิ อสงฺเขยฺเยปิ
 กปฺเป จ วิตฺติวตฺเต อพฺโพทิกิณฺณญจ ปิยมนาปตฺตกาเรหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ๗ เอวํ
 ปาหุณมฺสฺส ทาตุํ ยุตฺตํ ปาหุณญจ ปฏฺยิคฺคเหตุํ ยุตฺโตติ ปาหุเนยฺโย ๗ อยญฺเหตฺถ
 อธิปฺปาโย ฌาติमितฺตา วิปฺปวฺตฺถา นจิรสฺเสว สฺมาคจฺจนฺติ อนฺวภูจฺจिता จ เตสฺ
 ปิยมนาปตา น เอวญฺจายํ สงฺโฆ ตสฺมา สงฺโฆ ว ปาหุเนยฺโยติ ๗ ทกฺขนฺติ เอตฺถาย
 สตฺตา ยถาธิปฺเปตฺาหิ สมฺปตฺตีหิ วทฺตมฺนฺตีติ ทกฺขิณา ปรโลกํ สทฺทหิตฺวา ทาทพฺพ-
 ทานํ ๗ ตํ ทานํ วา ทกฺขิณํ อรหฺติ ทกฺขิณาย วา หิโต ตสฺสา มหฺปผลกรณฺตฺถาย วา
 วิโลเชตีติ ทกฺขิณฺเยโย ๗ ปุณฺณตฺถิเกหิ อญฺชลิ กรณฺเีย เอตฺถาติ อญฺชลิกรณฺเีย ๗
 อุกฺโก หตฺถे สิริสิ ปตฺติจฺจาเปตฺวา สพฺพโลเกน กริยมาณํ อญฺชลิกรมฺมํ อรหฺตีติ วา
 อญฺชลิกรณฺเีย ๗ เตนาท อญฺชลิปฺปคฺคทณฺสฺส อนฺจจวิโกติ ๗ ๗เป๗ สงฺฆํ นิสฺสาย
 ทิ โลกสฺส นานปฺปการหิตฺสฺขสฺสวตฺตนิยานิ ปุณฺณานิ วิรุหนฺติ ตสฺมา สงฺโฆ อนฺตฺตรํ
 ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ ตมฺภฺนิกา ๗ (มฺงคฺลตฺถทีปนิยา ทฺติโย ภาโค/ข้อ ๖๐๖)

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมงฝึก กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕

แปล มคอเป็นไทย

๑. อรรถกถาฉฬกสูตรว่า สองบทว่า ยถาสถ สมนปทา คือ ภาวะที่ทานบริบูรณ์ ฯ บทว่า สยุมตา คือ สำรวมแล้วด้วยความสำรวม คือ คีล ฯ บทพระคาถาว่า สย อัจฉยิตฺวาน ความว่า เพราะล้างมือและเท้าแล้วจึงให้บ้วนปากด้วยตนเอง เทียว ฯ สองบทว่า สยเอหิ ปาณินิ คือ ด้วยมือทั้งสองของตน ฯ บาลีว่า สเกหิ ดังนี้ ก็มี ฯ บทว่า สทุโธ คือ เชื่อในคุณของพระรัตนตรัย ฯ สองบทว่า มุตฺเตน เจตสา ได้แก่ มีจิตพ้นจากอกุศลธรรมทั้งหลายมีความโลภและความตระหนี่เป็นต้น ฯ บทพระคาถาว่า อพฺยาปชฺฌมฺ สฺขํ โลกํ ได้แก่ เทวโลกอันปราศจากทุกข์ มีแต่ความสุขและโสมนัสอันไพบุลย์ ฯ

ฎีกาฉฬกสูตรนั้นว่า สองบทว่า ปุพฺเพ ว ทานา คือ ในกาลก่อนแต่บุญจนเจตนา ได้แก่ ตั้งแต่ตระเตรียมอุปกณ์ทาน ฯ บทว่า สฺมโน ความว่า ทายก ฟังเป็นผู้มีความโสมนัสว่า เราจักฟังขุมทรัพย์ อันเป็นเหตุแห่งสมบัติทั้งหลายซึ่งจะติดตาม(ตน)ไปได้ ฯ บทพระคาถาว่า ทํ จิตฺตํ ปสาทเย ความว่า ทายก เมื่อจะถวาย บรรจงวางไทยธรรมไว้ในมือของพระทักษิณียบุคคล ฟังทำจิตของตนให้เลื่อมใสว่า เราจะทำการถือเอาแก่นสาร จากทรัพย์ที่ไม่มีแก่นสาร ฯ บทพระคาถาว่า ทตฺวา อตฺตมโน โหติ ความว่า ทายก ครั้นบริจาคไทยธรรมแก่พระทักษิณียบุคคลทั้งหลายแล้ว ย่อมมีใจชื่นบาน คือ บันเทิง ได้แก่ เกิดปีติและโสมนัสว่า ทานที่ชื่อว่าบัณฑิตบัญญัติไว้ เราได้ดำเนินตามแล้ว โอ ทานของเราสำเร็จประโยชน์ด้วยดี ฯ บทว่า เอสา ได้แก่ ความบริบูรณ์แห่งเจตนา ๓ อย่าง ที่คล้อยตามกัมมสังฆาและวิปากสังฆา ซึ่งโสมนัสกำกับแล้วเหล่านี้ คือ ปุพฺพเจตนา บุญจนเจตนา อปฺราปรเจตนา นี้ ฯ บทว่า สีสฺสยฺมเมน ได้แก่ ด้วยความสำรวมทางกายและทางวาจา ฯ บทว่า หตฺถปาเท ได้แก่ มือและเท้าของพระทักษิณียบุคคลทั้งหลาย ฯ สองบทว่า มุขํ วิทฺขาลेतฺวา ได้แก่ เพราะให้พระทักษิ-

ณยกบุคคลเหล่านั้นนั้นแหละบัวนปาก ฯ อธิบายว่า เพราะให้น้ำบัวนปากด้วยตนเอง
ที่เดียว ฯ

๒. ฎีกาทุติยปณณาสกันั้นว่า ทานวัตถุที่ชื่อว่าอาหุณะ เพราะอรรถวิเคราะห์ว่า
อันบุคคลพึงนำมาบูชา ฯ ก็บทว่า อาหุติ โดยใจความก็เป็นอย่างเดียวกัน เพราะเหตุนั้น
พระอรรถกถาจารย์จึงกล่าวว่า อาหุติสงฆาตํ ฯ คำว่า อาหุณ นัน เป็นชื่อของวัตถุที่
บุคคลพึงนำมาแม้แต่ที่ไกล ถวายในทานผู้มีศีลทั้งหลาย ฯ ก็ คำว่า ปิณฑปาตํ นี้ เป็น
เพียงตัวอย่าง ฯ ก็ คำว่า ปาหุณ นี้ เป็นชื่อของปัจจัย แม้ทั้ง ๔ อย่าง มีจีวรเป็นต้น
ที่บุคคลพึงนำมาบูชา ฯ พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้านี้ ชื่อว่า ปาหุเนยยะ
เพราะอรรถวิเคราะห์ว่า ควรเพื่อรับของที่บุคคลพึงนำมาบูชา นั้น ฯ บทว่า ยุตุโต ความว่า
เป็นผู้สมควรรับ(ปิณฑปาต) เพราะทำปิณฑปาตนั้นให้มีผลมาก ฯ บทว่า ปาหุณภกตตสส
ได้แก่ อาคันตุกภกตที่บุคคลตกแต่งไว้ในเครื่องสักการะ เพื่อประโยชน์แก่ญาติและมิตร
ทั้งหลายซึ่งเป็นที่รักที่พอใจผู้มาจากทิศใหญ่ทิศน้อย ฯ จริงอยู่ อาคันตุกภกตนั้น เว้นแขก
เหล่านั้นเสีย ควรเพื่อถวายพระสงฆ์เท่านั้น ฯ พระสงฆ์เท่านั้น เป็นผู้ควรเพื่อรับอาคัน-
ตุกภกตนั้น ฯ ด้วยว่า แขกที่เช่นกับพระสงฆ์ ย่อมไม่มี ฯ จริงตามนั้น พระสงฆ์นี้ เมื่อ
ล่องไปพุทธรันดรหนึ่ง จึงจะปรากฏ บางครั้ง เมื่อล่องไปตั้งอสงไขยกัลป์ จึงจะปรากฏ และ
พระสงฆ์นี้ ยังเป็นผู้ประกอบด้วยธรรมทั้งหลายที่ก่อให้เกิดความเป็นที่รักที่พอใจพร้อม
มูล ฯ พระสงฆ์ชื่อว่า ปาหุเนยยะ เพราะอรรถวิเคราะห์ว่า ของต้อนรับควรเพื่อถวายท่าน
และท่านก็เป็นผู้ควรเพื่อรับของต้อนรับ ด้วยประการฉะนี้ ฯ ก็ในคำว่า ปาหุเนยโย นี้ มี
อธิบายดังนี้ว่า ญาติและมิตรทั้งหลายที่พลัดพรากจากกันไป ไม่นานเท่าไร ก็มารวมกัน
ได้(อีก) อนึ่ง ความเป็นที่รักที่พอใจในญาติและมิตรเหล่านั้น เป็นภาวะที่ไม่มั่นคง แต่
พระสงฆ์นี้ หาเป็นอย่างนั้นไม่ เพราะฉะนั้น พระสงฆ์เท่านั้นจึงเป็นผู้ควรแก่ของต้อนรับ ฯ
ทานสมบัติ ชื่อว่าทักษิณา เพราะอรรถวิเคราะห์ว่า เป็นเหตุรุ่งเรือง คือ เจริญด้วยสมบัติ
ทั้งหลายตามที่ประสงค์ของเหล่าสัตว์ คือ ทานที่บุคคลเชื่อปรโลกจึงถวาย ฯ พระสงฆ์
ชื่อว่า ทักขิเนยยะ เพราะอรรถวิเคราะห์ว่า ควร (เพื่อรับ) ทักขิณาคือทานนั้น หรือเป็น
ผู้เกี่ยวแก่ทักษิณา หรือยังทักษิณานั้นให้หมดจด โดยทำทักษิณานั้นให้มีผลมาก ฯ
พระสงฆ์ชื่อว่า ผู้อันบุคคลพึงทำอัญชลี เพราะอรรถวิเคราะห์ว่า เป็นที่ที่ชนผู้มีความ
ต้องการบุญทั้งหลายพึงทำอัญชลี ฯ อีกประการหนึ่ง พระสงฆ์ ชื่อว่า ผู้อันบุคคลพึงทำ
อัญชลี เพราะอรรถวิเคราะห์ว่า ท่านควรอัญชลีกรรม อันชาวโลกทั้งปวงปรคองมือ

ทั้งสองไว้เหนือเกล้า กระทำอยู่ ๆ ด้วยเหตุนั้น พระอรรถกถาจารย์จึงกล่าวว่า อญชลิปปคฤคยส อญจจวิโก ๆ ฯลฯ เพราะบุญทั้งหลาย อันเป็นไปพร้อมเพื่อประโยชน์และความสุขมีประการต่างๆ ย่อมงอกงามแก่ชาวโลก ก็เพราะอาศัยพระสงฆ์ ฉะนั้น พระสงฆ์จึงเป็นนาบุญของชาวโลก ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า ดังนี้ ๆ

พระวิสุทธีวงศาจารย์ ญาณสำโร วัดเทพธิดาราม...แปล.
สนามหลวงแผนกบาลี...ตรวจแก้.